

## IZVJEŠTAJ GLAVNOG I ODGOVORNOG UREDNIKA HISTORIJSKOG ZBORNIKA (1985—1987. god.)

U Historijskom zborniku XXXVII iz 1984. godine oprostio se s našim znanstvenim časopisom prof. Jaroslav ŠIDAK koji je bio njegov osnivač i 37 godina glavni i odgovorni urednik. U svojoj oproštajnoj riječi »Nakon 37 godišta Historijskog zbornika« (HZ XXXVII — 1984, Zagreb 1985, 320—323) profesor Šidak je dao kratki historijat tog časopisa od njegovog prvog sveska s oznakom 1948. god. do onog iz 1984. koji, kao i svi ostali, nosi izraziti biljeg njegova uredništva. Do 1959. časopis je izlazio u godišnjim svescima opsega od 260 stranica. Godine 1959. Historijski se zbornik prvi put pojavio kao dvogodište, a od 1982. god. časopis ponovo izlazi svake godine.

Na savjetovanju o naučnim i stručnim časopisima održanom 14—15. X. 1981. u Zagrebu podnio sam referat o časopisima s područja historijskih nauka koji sam izradio na osnovi ankete zajedno s T. Šercarom. Tekst tog priloga »Stanje časopisa na području povijesnih znanosti u SR Hrvatskoj koje financiraju samoupravne interesne zajednice za znanost« objavljen je u 14. broju Radova Instituta za hrvatsku povijest (Zagreb 1981, 359—374). Anketom su bila obuhvaćena 24 časopisa, a odgovore su dostavila uredništva 18 časopisa. Upitnik je imao 20 pitanja. U to se vrijeme veći dio časopisa izdavao u Zagrebu, ali su postojale regionalne sredine u kojima povijesna periodika nije primala znatniju novčanu pomoć od SIZ-a. Zbog toga nisu u toj analizi bili obuhvaćeni neki časopisi (Krčki zbornik, Hvarski zbornik, Obol i neka izdanja JAZU), jer SIZ njih nije financirao. U spomenutom prilogu u tablici 6, koja sadržava prosječni broj diskusija, ocjena, prikaza i bilješki po pojedinim časopisima, 26% anketiranih časopisa nije uopće imalo tih rubrika, a 42% je donosilo samo dva ili tri takva priloga. Tom smo prilikom, kao što je i prof. Šidak istaknuo, pravilno zaključili na osnovi tih podataka da raznolikost tih formi čini časopis časopisom te da bi takav pristup u ocjenjivanju trebao biti glavni kriterij da li časopis izvršava svoju zadaću. S obzirom na spomenutu kvalitetu primjer znanstvenoga časopisa bio bi Historijski zbornik pod uvjetom da izlazi redovno, to jest jednom godišnje. Od 1982. do danas Historijski zbornik udovoljava tom zahtjevu.

Iako smo u spomenutom prilogu upozorili da bi politika financiranja u SIZ-ovima morala više uzimati u obzir specifičnosti raznih područja znanstvenog rada, taj prijedlog nije nažalost naišao na razumijevanje. Pravilnik koji je podloga za financiranje znanstvenih časopisa (Bilten Republičke zajednice za znanstveni rad SR Hrvatske 5/10, listopad 1982) određuje visinu dotacije na temelju kategorizacije koja obuhvaća izvorne znanstvene članke, pregledne članke, izlaganja sa znanstvenih skupova i stručne članke. Budući da se ostali prilozima ne kategoriziraju, iz kategorizacije su isključeni oni prilozima (recenzije, bilješke) koji daju bitna obilježja svakom znanstvenom časopisu s područja. Ocjenjujući financijsku situaciju časopisa u proteklom periodu prof. Šidak je s pravom naglasio da »Savez povijesnih društava Hrvatske jedva uspijeva da zbog oskudice novčanih sredstava održi na životu HZ u onom obliku koji je časopis do danas sačuvao«.

Treba ipak istini za volju naglasiti da je od 1984. SIZ nastojao bolje financirati časopise, odnosno davati veću financijsku pomoć koja je osiguravala normalno izdavanje časopisa. Međutim vrtoglav rast inflacije i svih ostalih troškova najavljuju crne dane našoj izdavačkoj djelatnosti. Otežavajuća okolnost financi-

ranja časopisa leži u tome da se sredstva određuju u prvoj polovici tekuće godine, a časopisi izlaze tek 7 do 10 mjeseci kasnije. Trebalo bi dakle ponajprije promijeniti način financiranja, i to tako da se na početku godine isplati samo akontacija, a tek krajem godine dodijele definitivna sredstva kada se približno odredi stvarna inflacija. Naime u tiskarskoj industriji inflacija značajno prelazi službene pokazatelje o njezinoj visini. Tome pridonosi, uz ostalo, neprekidni rast cijena papira, plina, električne energije a sve to osjetno mijenja režijske troškove i cijenu finalnog proizvoda.

Drugi naš problem su teški životni uvjeti naših nastavnika. Iako je cijena našeg znanstvenog časopisa, zahvaljujući dotaciji, mala i uključena u članarinu koju društva plaćaju Savezu, ipak veći broj članova ne plaća ni taj mali iznos. Zahvaljujući također pomoći SIZ-a HZ se šalje u zamjenu u Jugoslaviju i u inozemstvo. Na taj način je Savez dobivao publikacije naročito one iz Evrope i Amerike koje se više ne nabavljaju na znanstveno-nastavnim ustanovama (Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu godinama nije kupio strani časopis). No, nažalost i takva zamjena je ugrožena zbog visokog porasta cijena poštanskih usluga.

Međutim mi te egzistencijalne probleme za opstanak našeg časopisa ne rješavamo. Ali uredništvo časopisa primilo je dopis (broj: 7029/1—87 od 7. prosinca 1987) potpisan od tajnika skupštine SIZ-a znanosti SR Hrvatske u kojem nas obavještavaju da će rad Komisije za izdavačku djelatnost biti usmjeren na unapređivanje recenzija za primljene rukopise. Radi ankiranja uredništvu časopisa HZ je dostavljen upitnik sa slijedećim pitanjima: Da li postoji standardni obrazac za pisanje recenzija? Da li postoje upute autorima za pripravu članaka? (zar časopis izdaje seminarske radove studenata povijesti?), Da li se evidentira datum: primitka rukopisa članka; slanja rukopisa članka recenzentima; primitka recenzije; prihvatanja ili odbijanja rukopisa članka? Da li se vodi zapisnik (bilješka) sjednica uredništva?

Uzalud smo u tom upitniku tražili najvažnije pitanje: da li uredništvo raspolaže financijskim sredstvima za financiranje takvog postupka pri recenziranju priloga? A nas urednike Historijskog zbornika a i članove Saveza povijesnih društava Hrvatske zanima da li je Komisija za izdavačku djelatnost koja je vjerojatno odobrila takav upitnik postavila pitanje pod kojim uvjetima radi redakcija, s kojim se problemima susreće i kako ih rješava, te konačno što treba još poduzeti da se *unaprijedi ta znanstvena izdavačka djelatnost*. U toj današnjoj našoj situaciji ovakav *papirnat* pokušaj »unapređivanja« izdavačke djelatnosti je, u najmanju ruku, smiješan ili naivan.

Napuštajući Glavno uredništvo HZ profesor Šidak je predložio novi urednički sastav: I. Kampuš glavni i odgovorni urednik te urednici: M. Gross, T. Raukar i P. Strčić. Upravni odbor SPDH potvrdio je uredništvo s mandatom do izbora na konferenciji Saveza. Uredništvo je odmah prionulo poslu i do danas su izašli zbornici za 1985. i 1986. a u tisku je broj za 1987. godinu. Ne želim ovdje govoriti o sadržajnoj strani zbornika, jer ste ih svi primili, a mi kao uredništvo očekujemo vaša mišljenja, kritike i prijedloge. Upozorio sam na brojne probleme s kojima se susrećemo i koje treba neprekidno rješavati. Za razliku od članova Komisije za izdavačku djelatnost SIZ-a vi svi znate da su članovi redakcije HZ angažirani na izvršavanju brojnih znanstvenih, nastavnih i društvenih zadataka i da redakcija žrtvuje dragocjeno svoje vrijeme i ulaže velik napor da bi HZ redovito izlazio. Taj časopis uživao je velik ugled ne samo u Jugoslaviji nego i u onim sredinama u inozemstvu gdje se sličnim časopisima osiguravaju neusporedivo veća novčana sredstva od onih kojima mi raspolažemo.

Evo sada i nekoliko financijskih podataka. Konačni obračun Historijskog zbornika za 1985. iznosio je 100 starih milijuna više od dotacije. Zbornik iz 1986.

financijski smo izbalansirali. Za Zbornik u 1987. god. primili smo subvenciju u iznosu od 6.846.000 dinara, a cijena tiskarskog arka kreće se između 450 do 520 tisuća dinara. Na opseg oko 25 tiskarskih araka trebalo bi za tiskanje ovog zbornika oko 10 milijuna dinara. Ostali rashodi, među njima i honorari, vrlo su skromni, osim dakako poštanskih troškova. U financijskom izvještaju koji slijedi čit ćete detaljne podatke. Članarina Savezu kojom djelomično pokrivamo troškove Zbornika iznosila je 1000 dinara (u 1986), ali je članovi neredovito uplaćuju. Članarina za studente iznosi samo 500 dinara. Zbornik tiskamo u 1000 primjeraka. Od toga za zamjenu odlazi oko 150 časopisa, u prodaju do 200 časopisa, a ostalo članovima. Glavni naš distributer časopisa je Izdavačko i knjižarsko poduzeće »Mladost« iz Zagreba. Za svoje usluge naplaćuju 70% od prodajne cijene, pa od iznosa od 3000 dinara (cijena Zbornika u 1986) obračunavaju 2100 dinara. Nažalost interes za Historijski zbornik nije velik. Škole pa ni biblioteke ne kupuju više časopise (osim iznimaka). Budući da se prodaja s poduzećem »Mladost« obračunava na kraju godine, primljene iznose obezvređuje nam inflacija.

Završavajući ovaj izvještaj želim istaknuti da nas je dugogodišnja suradnja u izdavanju Historijskog zbornika s tiskarskim zavodom »Ognjen Prica« svrstala među njihove najstarije poslovne prijatelje. Zahvaljujući uvidavnosti kolektiva i Uprave toga poduzeća mi smo dosada uz pristojnu cijenu mogli tiskati Zbornik i redovno izlaziti. Zbog toga molim da im i ovom prilikom izrazimo našu iskrenu zahvalnost.

Ivan Kampuš

H I S T O R I J S K I  
Z B O R N I K

IZDAVAC: Savez povijesnih društava Hrvatske

REDAKCIJSKI ODBOR

Mirjana GROSS, Zagreb  
Ivan KAMPUŠ, Zagreb  
Tomislav RAUKAR, Zagreb  
Petar STRČIĆ, Zagreb

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Ivan KAMPUŠ

LEKTOR I KOREKTOR

Branko ERDELIJAC

Adresa uredništva:

Savez povijesnih društava Hrvatske  
Zagreb, Filozofski fakultet, Ul. Đure Salaja 3

Časopis izlazi jednom godišnje

Narudžbe šaljite na adresu:  
Savez povijesnih društava Hrvatske, Zagreb, Krčka 1

Cijena ovog broja iznosi 30.000 d

Izdavanje časopisa sufinancira  
Samoupravna interesna zajednica za znanstveni rad SRH

Tisak Štamparskog zavoda »Ognjen Prica« u Zagrebu — travanj 1989.